

**АЛЕКСАНДЪР ГРИН
ИЗ „АВТОБИОГРАФИЧНА
ПОВЕСТ“**

Превод от руски: Силвия Борисова, 1978

chitanka.info

Стараех се, където мога, да науча повече за морето, за морската служба. Интересувах се от впечатленията от далечните страни, от бури и битки с пирати. През пролетта на 1895 година видях в един горещ ден на пристанището дълга талига; на нея в небрежна поза, затрупани с куфари, седяха двама ученици за щурмани с бели матроски униформи. Върху лентата на единия пишеше „Очаков“, върху другата — „Севастопол“. Загорелите безгрижни лица на юношите, които люпеха семки, привличаха вниманието на минувачите. Аз спрях и гледах като омагьосан гостите от прекрасния, тайнствен за мене свят.

* * *

Когато се здрачи, нахлупих широкополата си шапка и слязох по знаменитата „Стълба на Дюк“ на пристанището, в обвения с аромата на море, въглища и нефт полумрак. Вълнувах се и тръпнех, сякаш отивах на любовна среща. Вдишвах очарованието на морето, пълно с чудеса на всяка крачка, но всичко, което ме обкръжаваше, ме подтискаше с грандиозната си живописна завършеност; в нея аз се чувствах непотребен — чужд.

* * *

Имаше такъв случай, когато „едва“ не постъпих на огромния бял газовоз „Блясък“, който тръгваше през Ламанша за Петербург. Той загина в Ламанша — от буря или пожар, не помня. Аз ги молих да ме вземат поне като въглищар и старши механикът се трогна от моите сълзи, но пък нямаше разрешение от баща си да пътувам в чужбина. И все пак механикът обеща да уреди работата и аз отидох обнадежден на другия ден преди отплаването, но уви — бях закъснял с един час: токущо бяха наели въглищар. Така останах жив.

Ето и друг случай като този. В Практическото пристанище стоя дълго забележително красивата яхта „Вега“ — голям океански кораб с ламперии от махагон и орех и снежнобели ютени въжета. Капитанът ѝ също обеща да ме вземе като моряк, макар отначало без заплата, но след като ходих два-три дни на „Вега“, научих в края на краищата, че

са наели истински матрос. Видях го — спокоен, скучен, сив: работник, но не и моряк и пътешественик по душа. Завиждах на този човек силно и мъчително.

* * *

Морската болест ме плашеше ужасно. Не знаех ще страдам ли от нея, или не. Матросите подигравателно, изглежда, ме съветваха да ям калта от котвата — помагало.

Неведнъж съм споменавал за насмешките и издевателствата. Освен че на параходите съществува този вид спорт спрямо новациите, това навярно се дължеше и на моето вътрешно отличие от моряците. Аз бях вечно погълнат от собствените си представи за морския живот — за същия, който сега живеех реално. Бях наивен, слабо познавах хората, не умеех да живея така, както живееха останалите, бях несръчен, слабоват, несъобразителен... Ако от разсеяност слагах баретата си на масата в кубрика, тя отхвърчаше в ъгъла: не е редно да се оставя на масата. Когато чистехме „медта“, тоест медните части на кораба — парапети, решетки на люкове, брави, боцманът ме караше да лъскам до безкрайност, макар че медта просто вече гореше, както се казва. „С костта чисти, Гриневски“ — казваше той. „Как с костта?“ — учудвах се глупаво аз. „Така търкай, че месото на ръцете ти да се смъкне до костите.“

* * *

Босяците се деляха на четири групи: административно изпратени със свидетелства, заклети пияници, скитници по природа и просто общи работници. „Административните“ работеха рядко, повече се занимаваха със „стрелба“. За да „стреля“ по улиците, стрелецът почти винаги се зареждаше с водка, ясно защо: пиян той действуваше по-смело, не се стесняваше, измисляше и говореше свързано, лъжеше интересно или просто търпеливо и нагло жертвата, докато не изкрънка някой грош. Стрелците имаха адреси на състоятелни милостиви хора; на тези адреси те изпращаха трогателни писма, почти винаги със

забележката „пострадал за убежденията си“. Образци от тези писма се раздаваха от ръка на ръка. Преписваха се, като на притежателя се плащаше. Ето началото на едно такова писмо, което съм запомнил случайно: „Милостиви благодетелю, господин Иван Петрович! В тежкия ми живот, гонен от враговете за последваната истина...“ и т.н. Накрая неизменно се добавяше: „Благодаря предварително — еди-кой си“.

* * *

Моето нещастие се състоеше в това, че не умеех „да стрелям“ — да прося по улиците. Обръщенията ми към минувачите бяха неубедителни, защото скованият ми от срам език продумваше само баналности като „три дена не съм ял“ или „току-що излязох от болницата“.

Често чувах отговор, който ме възмущаваше: „Такъв здрав и млад! Срамно е да просиш, трябва да работиш!“

— Ами че дайте ми я тая работа! — припряно и искрено отвръщах аз. — Ще се хвана за каквото искате.

Тогава моралистът промърморваше несвързано: „Трябва да се търси, търси!“ и бързаше да се отдалечи.

Веднъж един сериозен млад моряк, от когото „стрелях“, ми даде три копейки, а после изведнъж ме заведе в някаква гостилница, поръча ми толкова ядене, колкото можех да изям; гледаше как лапам, след което си отиде, на благодарностите ми отвърна: „Сам зная, всичко се случва.“

* * *

Сега ще кажа за Васка Нещастника, напълно пропаднала личност. Кръгломуцунест босяк, винаги треперещ от махмурлук, не работеше никога и „стреляше“ единствено водка и за водка. Беше непрекъснато пиян, лицето му — почти черно, по-точно тъмновиолетово, дрипав до невъзможност и бос естествено. Той се мъкнеше по кръчмите, изпросваше си по чашка от пиещите,

„стреляше“ дори от минувачите. За бутилка водка се съгласяваше да гобият с пръчка на голо по корема — три пъти с всичка сила. За такава бутилка, който искаше, можеше да счупи цяло гърне о главата му.

* * *

Никога не съм могъл да се ориентирам добре. Затова, когато работех като дървар и отивах към участъка само на три версти от гората, почти винаги се обърквах — и в двете посоки, макар че по пътеките и опожарените места пътят беше много лесен. Вероятно на тази бездарност дължа и една моя среща с мечка, от чието сумтене зад гърба ми се отървах само благодарение на това, че последвах съвета на дърваря Иля да се престоря на зает с работа и да не обръщам на Михайло никакво внимание. От уплаха се набутах в гъсталака, а след мене със слабо ръмжене затърча същият този Михайло. След като преодолях естествената паника, застанах до един дебел кедър и го задялках с брадвата. Мечокът стоя дълго зад мене, сумтя и пръхтя, но не ме докосна, после бавно обиколи дървото и видял, че аз наистина работя, обърна с лапата си един гнил пън. Внезапно за мое облекчение се чуха гласовете на дърварите от съседния участък и мечката избяга, а аз седях дълго след това там, пуших махорка и не смеех да мръдна; после дърварите ме изпратиха до пътеката.

* * *

Моята военна служба протече под знака на непрекъснат и неистов бунт против насието... При най-малкия опит да ме накарат да чистя ботушите на фелдфебела или да посипвам с дървени стърготини пода на казармата (доста чист впрочем), или да бъда дневален, без да е дошъл редът ми, аз вдигах такива скандали, че неведнъж се поставяше въпросът да ме накажат дисциплинарно...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.